

ЛІТЕРАТУРА

1. Основы экономической теории: Учебник / С. В. Мочерный, В. К. Симоненко, В. В. Секретарюк, А.А.Усенко; Под общ. ред. С. В. Мочерного. — К.: О-во «Знання». КОО, 2000. — С. 236—241.
2. Гесць В. Характер перехідних процесів до економіки знань // Економіка України, 2004. — № 4. — С. 7.
3. Обремчук В. Ф. Маркетинг інноваційної діяльності. «Стратегія економічного розвитку України». — Наук. зб. Вип. 1 / Головн. ред. О. П. Степанов. — К.: КНЕУ, 2002. — С. 191.
4. Бутнік-Сіверський О., Красовська А. Теоретичні засади інтелектуальної інноваційної діяльності на підприємстві // Економіка України. — № 12. — 2004. — С. 31—37.

А. С. Величко, пошукач,
Одеський державний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглядаються питання формування економічної, правової та організаційної системи управління інтелектуальним капіталом підприємств. Даються рекомендації щодо організації діяльності підприємств у сфері управління інтелектуальною власністю та розбудови на цій основі нового науково-технічного потенціалу підприємств.

Summary. Are considered a question of formation of economic, legal and organizational system management of the intellectual capital of the enterprises. The recommendations concerning organization of activity of the enterprises in sphere of management of intellectual property and development on this basis of scientific and technical potential of the enterprises are given.

Тенденції створення цілісної економічної системи підприємства пов'язані в першу чергу з формуванням та розвитком інтелектуальної власності, яка визначає всю структуру капіталу підприємств. Відносини власності визначають товарну форму інноваційного продукту, який одержує реалізацію за допомогою ринку інновацій, що не існує у відриві від ринків матеріальних ресурсів, праці, фінансових засобів і науково-технічної продукції, а вони, в свою чергу, визначають кількісні і якісні сторони і динаміку розвитку ринку інноваційної продукції. Наявність системи зв'язків між ринками інтелектуального капіталу є умовою функціонування кожного з них, тому що реалізація їх потенціалу здійснюється за допомогою взаємодії з ринками інших виробничих та фінансових ре-

курсів. Зміни, що виникають на одному ринку викликають зміни на інших ринках, тобто відсутність рівноваги на одному з ринків приводить до цілого ланцюжка нерівноважених станів на інших ринках і така тенденція набуває масового характеру та динамізму в останній час.

Результати інноваційної діяльності зв'язують найчастіше з тією чи іншою речовинною формою. В економічному змісті інтелектуальна власність на інноваційний продукт відрізняється від власності на інші фактори виробництва. Її об'єкт не сама інноваційна діяльність, а результат цієї діяльності — інноваційний продукт, що вступає в економічний оборот і підлягає відчуженню від творця — власника-інноватора. Власність на інноваційний продукт — це єдність інтелектуальних здібностей суб'єкта інноваційної діяльності і результату інноваційної діяльності, що приносить дохід власнику в силу свого відчуження.

У вітчизняній і міжнародній практиці термін «інтелектуальний капітал» закріпився за продуктами інтелектуальної діяльності у виробничій сфері й інших сфер пошуково-винахідницької діяльності. Устояною назвою таких інтелектуальних продуктів, як патенти, наукові відкриття, винаходи, «секрети виробництва» («ноу-хау») є «промислова інтелектуальна власність». До складу промислової інтелектуальної власності входять об'єкти, що характеризуються новими прогресивними творчими рішеннями задач технічного характеру в області науки, техніки і економіки. Їх ознаками є абсолютна новизна, високий технічний рівень рішення задачі, прогресивність, корисність та комерційна приналежність. Формою охорони винаходу є патент.

Патент являє собою документ охорони винаходу, виданий компетентним органом, що засвідчує державне визнання новизни технічного рішення, потенційної придатності винаходу, що закріплює за його власником (патентовласником) монополієне право на цей винахід на певний строк і не допускає інших осіб до виготовлення, використання і продажу запатентованого винаходу.

Ліцензія — це контракт, по якому власник винаходу надає для використання іншій стороні (ліцензіатові) технічне досягнення (тобто право на використання запатентованого «секрету виробництва», винаходу, корисної моделі, промислового зразка) на встановлених у договорі умовах в обмін на винагороду, що ліцензіат згодний сплатити чи оплачує після реалізації виготовленого ним продукту.

Досить поширеними в останні часи стають товарні знаки, тобто позначення у вигляді буквених сполучень, малюнків, слів, що зареєстровані у визначеному порядку і розміщуються на товарі чи упакуванню товару, промисловими і торговими підприємствами для відмінності товару одного підприємства від однорідних товарів інших підприємств і для їх уособлення та реклами.

Промисловий зразок — це оформлення виробу, його зовнішній вигляд, який є новим художньо-конструкторським рішенням, що вказує, якою повинна бути форма того чи іншого промислового виробу. Промисловий зразок повинний відповідати вимогам технічної естетики, забезпечуючи тим самим, збут самих виробів.

Виробнича або промислова модель виступає у вигляді рішення, що має технічний характер і стосується зовнішнього вигляду, конструкції чи співвідношення окремих елементів виробу (машини, устаткування, інструменту), що втілює в собі новизну і корисність.

Фірмові знаки мають вигляд особливих зображень, що служать для відмінності самого підприємства від інших підприємств і приносять у ряді випадків значні фінансові надходження за рахунок їх продажу.

Товарне звертання нематеріальних форм науково-технічних знань спрямоване на забезпечення технічного переозброєння підприємств і організацій усіх галузей національної економіки, розвиток їх міжнародного співробітництва. Промислова інтелектуальна власність включається до складу ресурсів підприємств, у тому числі зараховується на баланс підприємства як внесок у статутний капітал. Практика в цій галузі не устоялася, міжнародні рекомендації обмежуються межа функціонування нематеріальних засобів незначною тривалістю у часі, залишаючи за керівництвом підприємств право приймати рішення щодо їх продажу та оренди у подальшому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кокурин Д. И. Инновационная деятельность — М.: Экзамен, 2001. — 576 с.
2. Крайнев П. П. Интеллектуальная экономика: управление промышленной собственностью: (Монография). — К.: Концерн «Видавничий Дім "Ін Юре"», 2004. — 448 с.

С. Б. Довбня, д-р екон. наук, професор,
Національна металургійна академія України
О. О. Письменна, аспірант,
Національна металургійна академія України

ОЦІНКА ПРІОРИТЕТНОСТІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ СПОСОБІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Розроблено методику аналізу управлінських видів діяльності, що дозволяє визначити необхідність, пріоритетність та спосіб впровадження процесного управління на підприємстві.

Summary. The method of analysis of administrative types of activity is developed. It allows to define a necessity and priorities for introduction of process management at an enterprise.

Процесний підхід до управління полягає в моделюванні, впровадженні та моніторингу системи бізнес-процесів підприємства (бізнес-системи) для підвищення ефективності діяльності, гнучкості управління та адаптованості до зовнішнього середовища.